

deltagande demokrati

Texthäfte 5

Demokrati på arbetsplatserna

- Att bygga demokrati på arbetsplatserna
- Argentina. Grannråd, arbetslöshetsrörelsen och arbetarstyrda fabriker

Studiematerial om Deltagande Demokrati

Framtaget av America Vera-Zavala på uppdrag av
Vänsterns Internationella Forum augusti 2005

Formgivning och sättning Pål Brunnström

språk: svenska, finns även på engelska och spanska

Samtliga häften kan laddas ned på

www.vansternsinternationellaforum.se

Att bygga demokrati på arbetsplatserna

Jag heter alltså CH Hermansson. Jag har varit ordförande i VPK i elva år, och i Centrum för Marxistiska Samhällsstudier, som är medarrangör i det här intressanta seminariet, i 25 år. Jag föddes 1917, alltså arbetarrådets år. Jag har alltid hoppats att något litet frö från den tiden ska ha växt i mig. Som vi vet har mycket förändrats under de här åren. Både i världen och i Sverige. Men på ett område är läget oförändrat. Makten inom näringslivet ligger alltså hos storfinansen. Den är ännu mer koncentrerad idag än för 20-30 år sedan. Vi har ingen industriell demokrati. Vi har ingen ekonomisk demokrati.

Vad har vi då? Vi har kapitalets diktatur i näringslivet. Det har blivit på modet att diskutera diktatur i media, men den här diktaturen diskuterar man inte. Det är inte så att näringslivet är en separat del av samhället, utan läget där påverkar hela samhällsutvecklingen. Under de senaste åren har vi fått uppleva, jag citerar en författare känd av er alla: ”en utveckling mot det ekonomiska livets avreglering, växande makt för de stora företagen, privatisering av mycket som nyss drivits i offentlig regi, skattelättnader för de rika, växande ekonomiska klyftor såväl inom enskilda samhällen som mellan fattiga och rika länder, och en kommersialisering av allt större delar av den mänskliga tillvaron”. Jag citerar ur Sven-Erik Liedmans nya bok om frihetens betingelser.

Varför finns då ingen diskussion om industriell demokrati? Det är ett gammalt begrepp. Det fanns i England redan i slutet av 1800-talet. När vi första gången fick en socialdemokratisk ensamregering i Sverige på 1920-talet, så tillsatte man en utredning som hette socialiseringsutredningen. Det blev inget av den. Och en om industriell demokrati. Den lade fram ett urvattnat förslag. Men då hade som de själva sa den revolutionära utvecklingen avstannat, och det blev inget av det hela.

Föredrag av CH Hermansson, före detta partiledare för Vänsterpartiet, Sverige.

Från den internationella konferensen om Delta-gående Demokrati, organiserad av Vänsterns Internationella Forum tillsammans med ABF Stockholm och Centrum för Marxistiska Samhällsstudier 9 – 10 oktober, 2004. ABF-huset i Stockholm. Transkriberad av Stefan Sjöberg. Redigerad av Eva Björklund, America Vera-Zavala.

För 30 år sedan fick vi vissa förändringar när det gäller förhållandet mellan arbetsmarknadens parter. Vi känner alla till den berömda paragraf 32 eller 23, som den hetat olika år i arbetsgivarförbundet stadgar, som säger att arbetsgivaren ensam har rätt att anställa och avskeda arbetare, att leda och fördela arbetet. Nu infördes MBL, medbestämmandelagen, styrelserepresentation och så vidare, efter den stora strejkrörelsen för 30 år sedan. Men sedan har inget hänt. Många ute på arbetsplatserna i företagen hävdar att lönarbetarnas ställning har försämrats under de senaste årtiondena.

Vad kan man då göra? Den tes jag driver, är att de i produktionen verksamma, må de kallas arbetare eller tjänstemän, det vill säga alla lönarbetare, bör ha ett ökat inflytande över arbetsplatsen och företaget. Målet är att de ska ha den avgörande makten, istället för som nu ägarna av kapitalet. Erövringen av makten kan ske etappvis och börja till exempel med makten över arbetsmiljön, som fortfarande är dålig på många håll. Den kan fortsätta med makten över organiseringen av arbetet, över tekniken, över investeringarna och så vidare. Denna löntagarmakt som bygger på arbetets rättigheter, kan och bör kombineras med förändringar i ägandet genom ökat aktieinnehav för fackliga fonder, allmänna samhällsfonder och så vidare.

Motiv för ett sådant ökat löntagarmotiv i företagen, kan finnas också för dem som inte vill ha någon förändring av ägandet. Det är därför jag tror det möjligen kan vara en strategi för både reformister och revolutionärer. Bland annat i det ligger programmets strategiska betydelse. Jag brukar föra fram tio motiv för demokrati i företagen. Jag får ta de kortfattat för organisatörerna håller benhårt på tiden. Men jag vill hänvisa till en liten bok jag skrivit som heter "Företagens makt och makten över företagen", där jag mera utförligt diskuterar det här. Men låt oss kort ta de här tio punkterna.

För det första. Det handlar om en mänsklig rättighet. Varför ska en stor majoritet av medborgarna under hela sitt liv i produktivt arbete hänvisas till den underordnade rollen som löntagare? Det måste vara en grundläggande mänsklig rättighet

att få vara med och dela den avgörande rollen som bestämmande över de produktiva faktorerna i samhället.

För det andra. Arbetets grundläggande roll. Arbete är grunden för all välfärd. Kapitalet är resultatet av allas samlade arbetsinsatser. Då är det också arbetet som ska grundlägga rätten till medbestämmande. Så revolutionärt uttryckte sig faktiskt en LO-rapport för några år sedan. Det var samma inställning som August Strindberg redogjorde för i sin *Lilla katekes för underklassen* där han skrev så här: "Vad är ekonomi? En vetenskap uppfunnen av överklassen, för att komma åt frukten av underklassens arbete. Vad kallas frukten av underklassens arbete? Svar: kapital. Kan kapital existera utan arbete? Nej. Därför skulle kapitalet vara arbetets slav och inte tvärtom". Så skrev August Strindberg. Jag vill helhjärtat instämma.

Det tredje skälet är demokratin. Om demokratins grundtanke är vad som uttrycktes i 1990-talets officiella maktutredning, att alla ska räknas lika om hur samhället ska styras, så måste ekonomisk demokrati innebära det samma inom företagen. Men vi har ingen demokrati i företagen.

För det fjärde. Ökad frihet. Frihet är ett värdeladdat begrepp som de borgerliga krafterna söker utveckla för sin politik. När de åt kapitalet och profitmakeriet lyckas slita loss en bit av den nödvändiga infrastruktur som har utvecklats inom vården, skolan, kommunikationer och så vidare, och som lyckats skapas endast genom gemensamma insatser, då kallar de detta en seger för friheten. Men frihet kan aldrig vinnas genom att profiten kan bestämma allt. Arbetarrörelsen, den radikala rörelsen i vårt land, måste återerövra frihetsbegreppet och sätta in det i sitt rätta sammanhang, bland annat när det gäller de arbetandes frihet gentemot kapitalet.

För det femte behövs det löntagarinflytande för att utnyttja kunskapen. I de olika teorier som finns om det nya nätverkssamhället, betonas den ökande betydelsen av kunskap och information. I nätverkssamhället sägs den spela en allt mer avgörande roll. Kunskapsbaserad informationsteknologi används för att öka och påskynda produktionen av kunskap

och information. Man brukar prata om den alltmer ökade betydelsen av kunskapskapitalet. Men samtidigt som mycken kunskap är allmänt tillgänglig, är mycken kunskap knuten till den enskilde individen. Individens kunskaper blir alltmer viktiga för produktionen, både av materiella varor och tjänster. Då är det också logiskt att de som utför det skapande arbetet får ett ökat inflytande över produktionsprocessen.

För det sjätte. Konsumentintresset. Den ökade närheten mellan konsument och producent kan bättre tillgodose konsumenternas intressen än den nuvarande ordningen, där det är högsta möjliga vinst som avgör vad som ska produceras. Konsument- och producentintressena flyter alltmer samman.

För det sjunde. För att det behövs ökat inflytande för de anställda i produktionsprocessen, för att minska stress och utbrändhet i olika jobb. Det finns en rad vetenskapliga undersökningar som visar sambanden mellan lågt inflytande över den egna arbetsprocessen och stress och utbrändhet. Jag kan till exempel nämna en undersökning som gjorts på 35 000 anställda på Stora Enso, som är ett cellulosa och pappersföretag. De som gjort undersökningen skriver så här: "Vår statistiska analys visar, att det finns en 30-procentig minskning i risken för långtidssjukskrivning, om man har hög kontroll i sitt arbete. Det gäller i ungefär lika stor utsträckning män och kvinnor. Uppgiftskontroll innebär frihet i arbetssituationen. Våra resultat visar att denna frihet minskar risken för långtidssjukskrivningar."

För det åttonde. För att få ökad effektivitet i näringslivet, och på ett riktigt sätt. Det kan utvecklas mycket, men jag stannar här.

För det nionde. För att bevara svenskt näringsliv i Sverige. Vi känner till den omfattande utflyttningen av företag från Sverige som skett, och som fortsätter. Man behöver inte vara trångsynt nationalist för att man vill att företagen ska stanna i Sverige. Alla inser att det behövs en grundval i ett näringsliv för svenska folkets försörjning. Inflytande för de anställda i företagen skulle bidra till att hejda den negativa utveckling som utflyttningen av företag innebär.

För det tionde. För att åstadkomma en bättre företagsstyrning. Det finns en rad undersökningar som visar de negativa effekterna av det nya systemet. Och om de stora förluster som åstadkommits för svenskt näringsliv på detta sätt. Det finns en ekonomisk institution som heter SNS, som ger ut material och allmänt försvarar kapitalisternas intressen. Men någon gång råkar de slinta på tungan och de gjorde de förra året i en intressant artikel i pressen, där de sa att det förekommer många strategiska missbedömningar, en lust till imperiebyggande, och en överskattning av den egna förmågan att skaffa avkastning på kapitalet, i svenskt näringsliv. Vad ledde det till? Jo det ledde till, sa de, hundratals miljarder kronor i potentiella förluster för samhälls-ekonomi. Till följd av misshushållning med riskkapital. Det nuvarande kapitalistiska samhället är alltså inte så effektivt som man försöker inbilla oss. Det har väldigt negativa inslag.

Vad kan man göra åt det här? En väldigt avgörande sak är om man kunde se till att få ett ökat inflytande för arbetare och tjänstemän i företagen i hela produktionslivet. Jag menar inte det är tillräckligt för att bryta kapitalets makt. Det finns en rad andra problem som måste lösas. Men det här är ett bidrag som är nödvändigt. Jag tror det är en strategisk fråga det handlar om. Som jag ser det måste man ställa upp som mål för den fackliga och även politiska arbetarrörelsen, att kämpa för att de som utför det skapande arbetet ska ha den avgörande makten på arbetsplatserna i företagen. Det är en långtgående målsättning, och den uppnås inte på en gång. I vilken takt och i vilken konkret form kraven ska föras fram måste naturligtvis avgöras av organisationerna och i den fackliga kampen. Vad som är viktigt är att målsättningen hela tiden hålls levande, och får sitt ideologiska och praktiska uttryck. Jag talar här inte om klassamarbete mellan arbete och kapital, utan jag talar om klasskamp, för att minska kapitalets makt och för att öka arbetets.

Kampen för makt i företagen får naturligtvis inte vara det enda inslaget i arbetarrörelsens aktuella strategi. Där måste också finnas försvaret av välfärdssamhället, kampen mot

miljöförstöringen, attacker mot de ökade inkomst- och förmögenhetsklyftorna, avskaffandet av all diskriminering, kampen mot det transnationella kapitalets makt, och för internationell solidaritet. Den senare frågan är oerhört viktig. Att vi får ett samarbete mellan de fackliga rörelserna i olika länder. De som jobbar i samma multinationella företag, och ett samarbete mellan facket och den nya ungdomliga sociala rörelsen som håller på att växa fram i alla länder.

Men, för att sammanfatta, frågan om makten i företagen är speciellt viktig i nuvarande situation. Kampen för ökad makt åt de anställda på arbetsplatserna i företagen kan i dagens läge bli ett avgörande strategiskt instrument för att bryta storkapitalets dominerande makt. Både nationellt och internationellt, för att säkra demokrati och jämlikhet, och bereda vägen för en socialistisk omvandling. Den kan bli verklighet för att bryta kapitalets logik och dess utvecklingslagar.

Argentina. Grannråd, arbetslöshetsrörelsen och arbetarstyrda fabriker

Under inledningspanelen talade jag lite grand om hur vi har det. Det var en kort beskrivning av vad fördjupandet av den nyliberala politiken lett till, från och med militärdiktaturen på 1970-talet och framåt. Olika rörelser har sedan uppstått utifrån den ekonomiska och politiska kris vi genomled i Argentina. Det är viktigt att komma ihåg att under militärdiktaturen slog man ner allt som hette folklig kamp. 30.000 människor försvann. Det var något vi såg i många länder i Latinamerika, Chile, Uruguay och så vidare. Vi har också sett en mängd regeringar som varit pseudodemokratiska i många länder i Latinamerika, som har lett till att den nyliberala politiken blivit rådande. Under 1990-talet såg vi en mängd privatiseringar och otrygghet på arbetsmarknaden, sysselsättningen gick ner. Våldet ökade ute i slumområden. Samhället var helt enkelt nedkört i botten på grund av den terror som rådde under militärdiktaturen och alla människor som försvann. Samtidigt fanns små rörelser på gång, som de mäktiga satt igång. Det är viktigt att komma ihåg vilken roll Mödrarna spelat. Jag tänker på Mödrarna på Plaza de Mayo som kämpade för sina försvunna barn. Olika rörelser uppstod kring olika frågor, för att lösa bostadsproblemen, eller matproblem eller annat.

Jag själv kommer från en stad som heter Solano, som ligger ungefär 2 mil från Buenos Aires. De flesta av stadsdelarna här uppstod genom markockupationer, där människor byggde sina hus. Dessa kvarter byggdes upp under 1980-talet, trots att det rådde militärdiktatur. Det har haft stor betydelse när det gäller kampen i Solano och även de insikter vi kan ha idag, på grund av allt som skett. Ni kan tänka er, under en militärdiktatur, att samtidigt kunna organisera tusentals människor som ockuperar mark, många kvinnor, många barn. I de här områdena bor

Föredrag av Neka, Rörelsen för arbetslösa, Movimiento de Trabajadores Desocupados.

Från den internationella konferensen om Delta-gående Demokrati, organiserad av Vänsterns Internationella Forum tillsammans med ABF Stockholm och Centrum för Marxistiska Samhällsstudier 9 – 10 oktober, 2004. ABF-huset i Stockholm. Transkriberad av Stefan Sjöberg. Redigerad av Eva Björklund, America Vera-Zavala.

det väldigt många flerbarnsfamiljer, fyra-fem barn brukar man ha igenomsnitt. I vissa av de här områdena har man kämpat oerhört hårt, och stått emot hot om vräkningar. Vi har även arbetat med vårdfrågor och utbildningsfrågor, livsmedelsfrågor, under de här förhållandena. Allt har man löst inom bosättningarna.

Efter åratals kamp där man lyckades med markockupationerna, har vi börjat inleda en utvärdering. När vi lyckades få marken var det i enad kamp. Sedan när vi fick marken började man kämpa för privat äganderätt. Det var alltså så att i organisationen som fanns blev det konflikter och grannarna såg mest till sitt eget. Solidariteten gick upp i rök. Utifrån det har vi börjat fundera i vår rörelse, MTD, Arbetslösas Rörelse, hur man skulle kunna ändra på situationen från 1980-talet och framåt. Vi har då sett att det var något som fattades, nämligen att ändra på relationerna oss emellan. Utifrån det började vi fundera över hur vi skulle bygga upp nya sociala relationer. Hur vi skulle kunna bygga upp nya subjekt så att säga, nya samhällsliga subjekt. Det tror jag är den starka grunden som vi har i denna Arbetslösas Rörelse i Solano, där vi skapar självständiga nätverk kring olika teman.

Det är väldigt komplext, Argentina ser ju inte ut som Brasilien eller Venezuela, vi har en väldigt komplex politisk struktur. Proteströrelsen som kallas Piqueteros är inte en sammanhållen rörelse. Det finns stora skillnader mellan de som för närvarande arbetar i regeringen, och de som arbetar i konfrontation med regeringen, och som står i opposition. Det är rörelser som uppstått ur de klassiska vänsterpartierna. Sedan har vi alltså detta nätverk där vi har autonoma rörelser. Det är inte bara arbetslösa och piqueteros som finns här, utan även andra organisationer som ursprungsbefolkning och församlingen i Buenos Aires, och olika organ som kämpar för mänskliga rättigheter och sådana som kämpar för de politiska fångarna. Utifrån den mångfalden har de olika rörelserna byggt upp strukturer som passar dem.

I Solano är det autonomi, horisontellt arbete och direkt demokrati som är ledstjärnorna. Utifrån dessa hörnpelare har

vi byggt vår rörelse, och det har det uppstått olika aktivitetsområden: utbildning, hälsofrågor, ekonomi, produktionsprojekt, kvinnoprojekt och så vidare. När det gäller kvinnogruppen arbetar vi på att fördjupa vad vi gör på alla håll, att bryta med dominansrelationer som vi haft. Alltså hur vi ska bygga upp de nya sociala relationerna. När det gäller kvinnor funderar vi speciellt naturligtvis över machismen, som är mycket stark i Argentina. Så funderar vi också hur vi ska kunna bryta med den kultur som råder. Där är vi faktiskt också ansvariga, när det gäller att fostra våra barn, att inte machismen fortsätter. Det handlar ju om hur man hanterar de här frågorna med kamrater. Det gör vi alltså även på utbildningsområdet, på hälso- och sjukvårdsområdet. Försöka bryta med kulturen som kommer uppifrån och som förstör så mycket. Som förvandlar oss till fiender och inte till kamrater eller syskon.

Just nu håller vi i MTD på att organisera oss i sju olika stadsdelar. Där har man de här olika verksamhetsområdena. Då har vi självförvaltning, inte bara för att lösa de ekonomiska problemen och livsmedelsproblemen. Utan det handlar om att få ett helt politiskt projekt till stånd. Många högerregeringar talar ju också om självförvaltning för närvarande. Kooperativen är också föremål för den här omvandlingen. Självförvaltning är som vi ser det något som går hand i hand med ett politiskt projekt. Ett projekt att omvandla samhället. Det är en radikal förändring av den kapitalistiska kulturen som förstärkts inom denna nyliberala process. Om man inte får denna omvandling till stånd, går det inte att tänka sig att leva i frihet, att verkligen leva i rättvisa. När man har kapitalet som centrum i en process, då blir konsekvenserna som de vi ser i Latinamerika. Det vi ser från syd till norr, från öst till väst. Alla drabbas av den här situationen, och människor dör. Det är klart att det är olika på olika håll. På det ekonomiska planet kan vi inte jämföra situationen mellan olika länder. Jag hörde på den nordiska debatten under förmiddagen, där man talade främst om det ekonomiska. Det är otänkbart att ha en sådan debatt i Latinamerika. Ni kan ju bara tänka er, det går inte att diskutera den ekonomiska

budgeten för vi har inga pengar. Vi är arbetslösa, vi har bara det vi kan förvalta inom vårt samhälle. Gas och el och så vidare allt detta är privatiserat och det kan vi inte rå på. Där finns det ingen möjlighet att påverka. Vi måste fundera inom våra bostadsområden hur vi ska kunna använda de här tjänsterna utan att betala för det. Det är en helt annan verkighet. Men det betyder inte att nyliberalismen inte skulle påverka oss alla. Vi ställer oss frågan, om det bara är den ekonomiska frågan vi måste hantera och få en förändring i våra liv, eller om det inte är så att det finns andra aspekter som påtvingas oss på grund av den här kulturen som vi också måste fundera hur vi ska kunna ändra. Vad vi framförallt funderar över i vår rörelse idag, är att utöver att vi inte har arbete och ekonomiska möjligheter, är det faktiskt så att de påtvingar oss ett sorgligt liv. Vi måste leva där död och massakrer är en del av vår vardag och det måste vi också bekämpa.

Det finns en tankegång vi måste fördjupa och debattera väldigt mycket idag, som vi ser alltmer av, nämligen mångfaldsbegreppet. Hur ska man se kopplingen i den kamp som förs, mellan till exempel det palestinska folket och människor i Chiapas? Hur ska man kunna koppla samman vår kamp med det kubanska folket, och de former av kamp som uppstår i hela världen, om vi inte verkligen tar till oss begreppet mångfald? Hur ska man kunna se på processen i Brasilien, som på många sätt var ett slags ljus i mörkret. Och det var ju också Zapatist rörelsen i Chiapas. Hur ska vi se till att vi inte begår samma misstag som andra, och anpassa dessa lärdomar till de väldigt olika verkligheter vi lever i?

Jag tror att det vi ser just nu, som händer här genom den möjligheten vi får genom inbjudan hit, är en intressant sak. Hur ska vi fundera på vårt eget ansvar på olika ställen i världen, där vi har ett ansvar att ändra på våra perspektiv och samhällen. Vi kan inte diskutera så som ni gjorde här idag, för vi lever så långt från den verkligheten. Vi litar inte på någon regering i Argentina, vi förväntar oss inte något av regeringen. Utan vi har vår egen regering i vårt bostadsområde. Det är vi som

sköter vårt liv där. Vad vi beslutar där i vår folkförsamling och i bostadsorganisationerna, handlar om det liv vi vill ha. Ekonomin, det existerar inte några ekonomiska relationer, utan det handlar om det konsumtionssamhälle som påtvingas oss i det här samhället. Sedan finns det något som är mycket starkare som ger oss kraft och mod, och verkligen leder till en glädje att fortsätta arbetet. Det är sättet att finna nya relationer oss emellan i vårt dagliga liv. Och det är någonting som bär oss varje dag. Det är den kärlek man kan känna oss emellan. Den respekt som går ut på att man i vårt mänskliga projekt, kan se människan över alla de andra aspekterna.

Jag kanske skulle ha väldigt mycket mer att berätta, med detaljer och så vidare, men jag vill bara säga här nu att det verkligen är värt mödan att ta det här steget, att våga kämpa för livet. Det är värt alla besvär, att göra det utifrån livet självt och det är väldigt viktigt att göra det med liv också.

UTFRÅGARE: AMERICA VERA-ZAVALA, FÖRFATTARE TILL BOKEN

”DELTAGANDE DEMOKRATI”. Min första fråga gäller mitt första besök i Argentina 2002. Då såg jag de olika rörelserna. En del av dem är inte så levande längre. En av de saker som finns kvar är de ockuperade fabriker. Alltså fabriker där arbetarna tog över produktionen. Det finns en dokumentärfilm om detta som heter La Toma, övertagandet. Jag skulle vilja höra lite om vad som hände i de här fabriker, hur det gick till och hur det fungerar där. Jag tänker också på ett av de mest kända fallen, Brukman, där arbetarna och framförallt många kvinnor, kämpade för sin fabrik. Där fanns också piquetero rörelsen närvarande och andra församlingar, som stödde dessa arbetare vid Brukman. Hur fungerade det, att arbetslösa och arbetare, och en slags medelklass en del av grannråden utgör, hur kunde de arbeta gemensamt för att uppnå ett mål?

NEKA: Man använde sig av ett slagord. Man sa, går de mot en så går de mot alla, inför hotet om förtryck från olika organisationer, till exempel ville man utrymma ockuperade fabriker och

angripa piqueterorörelsen när man blockerade allmänna vägar. Då var en överenskommelse att vi alla skulle ut på gatorna. På det sättet kunde vi försvara utvecklingen i de ockuperade fabriker som vi tagit tillbaka. Det är något speciellt för Argentina. Det fanns många fabriker som stod inför konkurs. Då beslöt arbetarna att stanna kvar på fabriker och organisera det hela utifrån arbetarna utan att arbetsgivarna fanns med. Det fanns andra fabriker som var övergivna och varit det en lång tid. Deras ägare hade försvunnit. Vi ockuperade dem för att producera något annat. Just nu håller vi på att ockupera två fabriker som är övergivna. Där har vi olika projekt, till exempel bageriprodukter, livsmedel och också kulturprojekt i de här lokalerna, vi arbetar med barn bland annat. Vi har skolor där, och just nu arbetar vi mycket med en alfabetiseringskampanj för vuxna i de här fabrikslokalerna. Det här har att göra med att vi ska stödja varandra och försvara oss gemensamt.

Med den nya regeringen har det ändrats ganska mycket. Något som regeringen uppnått är att få kontroll över vissa av de folkliga rörelserna. Den situationen gör att man kan utöva mer förtryck. Det kommer inte ut i media, ut i världen. I andra länder känner man inte så mycket till det som nu händer i Argentina. Det sker mycket i det rättsliga systemet. I Colombia och Peru är det här väldigt vanligt. Just nu sitter många i fängelse och torteras och misshandlas i många fall. En kvinnlig kamrat sitter i fängelse för att hon varit ute och protesterat på gatan med en flicka, en dotter på åtta månader.

Det är ett oerhört sofistikerat förtryck, som inte märks så mycket utåt. Det ser ut som allt fungerar bra och att regeringen fått ordning på landet igen. Men när det gäller just dem som bor i de marginaliserade bostadsområdena, så känner man av att fattigdomen har förstärkts. Stödnätverken mellan olika rörelser har kommit att försvinna i någon mån. Men man försöker hitta nya vägar för att hålla samman nätverken mellan olika rörelser.

AMERICA VERA-ZAVALA: Jag har en annan fundering, och fråga jag vill ställa. Ni funderar ju väldigt mycket om självförvaltning,

självstyre och att arbeta utanför parlamenten. Ett slagord i Argentina var att "alla skulle bort". Men de flesta ställde upp och röstade i alla fall, när det kom till kritan. Hur ser du på det här, och den rörelse du ingår i? En annan fråga är om självförvaltningen kan innebära att ni avsäger er krav på omfördelning. Om ni vill vara autonoma ställer ni inte heller krav på progressiv beskattning och dylikt. Så det enda ni kan fördela är det ni redan har?

NEKA: Vi får ju bidrag som vi krävt från staten, och vi har protesterat och blockerat vägar och så vidare. Att kämpa för de ekonomiska målen är inte vår rörelses yttersta mål. Det är bara ett sätt att få möjlighet att leva vidare, och få mat. Vi har haft en mängd andra projekt också. När vi började organisera oss var det många av oss som hade arbete fortfarande. Vi skapade då en kollektiv fond med våra löner, så fick man ta ut ur fonden efter sina behov. Om jag hade arbete fick jag bidra efter mina möjligheter och så var det andra med många barn, som fick ut ur fonden efter sina behov, på grund av de var arbetslösa och så vidare. Oss emellan hade vi alltså ett system där vi stödde varandra solidariskt. Framförallt var det ett kollektivt system vi använde oss av för att ordna våra liv så som vi tyckte var rätt. Om jag skulle säga att vi är helt självständiga idag, skulle jag ljuga. Vi lever i ett kapitalistiskt samhälle. Det präglar allt för oss, framförallt i en storstad. Det är säkert annorlunda i Chiapas exempelvis. Men vi lever mitt i staden alltså, i de här stora konglomeraten, jättebyggnader och massor med människor. Då är det väldigt svårt att kunna dra sig tillbaka från hela den kapitalistiska smittan vi omges av. En kamrat var i Chiapas nyligen och berättade för oss att man där har den egna radion som kommunikationsmedel. Där har man möjlighet att tala om sin dagliga verklighet. Där påverkas de inte så som vi gör i en storstad av andra strömningar. Det är väldigt svårt att bygga upp en folklig rörelse med de här kännetecknen i en stad, framförallt när det gäller Stor Buenos Aires där vi bor. Vad vi vill vidareutveckla är möjligheten att använda oss av olika medel som är

produkter av andra situationer, och omvandla dem så vi kan använda dem för våra syften, för våra relationer, så som vi vill ha dem utformade.

AMERICA VERA-ZAVALA: Tycker du dagens Argentina är bättre än under den ekonomiska krisen vi alla över hela världen hörde om under 2001? Jag tänker till exempel på att presidenten internationellt många gånger setts som en progressiv kraft, för att han kritiserar Internationella Valutafonden och Världsbanken. Han har setts av andra också som en progressiv president. Hur ser du på honom?

NEKA: Som jag sa tidigare blev militärdiktaturen det förhärskande i Latinamerika. Ibland gick man över till pseudodemokratiska former. Jag tycker den här regeringen gjort det. För att rädda maktsituationen i Argentina och det här tomrummet som fanns. Vi hade kommit till en situation där representativiteten hamnat i en kris. Det var omöjligt att tänka sig legitimitet som byggde på representation. Det fanns ingen som kunde representera de behov som människor verkligen hade. Folkets behov. Institutionerna hade förlorat allt anseende och var djupt korrumperade. I Argentina kan man säga att Kirchner är en nödvändig gestalt för att klara av detta tomrum av makt som uppstått. USA behöver nog en person som Kirchner. Framförallt handlar det om att han förhandlar med vänstern å ena sidan, sedan talar han med högern å andra sidan. Under peronismen såg vi också prov på det här. Vi är bekanta med en sådan situation i Argentina. Sedan kan man se på det här på många andra sätt också. Men utifrån mitt perspektiv tycker jag det är det jag ser. Framförallt när man själv i eget skinn sett den här avgrunden mellan de som styr och folket. Vi existerar inte för regeringen ens en gång. Det är omöjligt att hantera situationen så att man skulle arbeta med regeringen. Vad vi kan ägna oss åt är att ordna upp vårt dagliga liv, i vår närmaste närhet. Det är den väg vi valt.

AMERICA VERA-ZAVALA: Du har talat om det här med autonomt tänkande och jag har också läst om det begreppet. Kan du förklara det här lite bättre?

NEKA: Detta med autonomt tänkande är en idé som uppstod i och med resningen 2001. Man såg att det var nödvändigt att skapa ett nätverk med de här självständiga rörelserna. Vi utgick från olika erfarenheter för att se hur vi skulle kunna koppla samman våra olika erfarenheter och vara starkare tillsammans. I januari förra året hade man ett möte på internationell nivå med deltagande av 18 länder från hela världen, där man tog upp olika erfarenheter av autonomi eller självständighet. I Argentina brukar vi träffas olika organisationer en gång i månaden för att fundera över de här frågorna. Vi ser det som en del i att bygga upp det här i praktiken. Inte som något teoretiskt alltså, utan det utgår från vår praktiska erfarenhet. Det är lite grand det autonoma tänkandets gång kan man säga. När vi tänker på att ändra de sociala relationerna handlar det om att förstå och främst se till oss själva hur vi ska ändra på vårt tänkande och bryta den kapitalism som vi alla har i oss. Vi har växt upp med detta och fått i oss kapitalismen med modersmjölken. Vi har utbildats i ett system där relationerna ser ut på det sättet. Hur ska vi kunna bryta med det? Det är den utmaningen som vi ser. Den viktigaste dagliga kampen är att bryta med våra egna dominansrelationer, att vi hävdar oss inför andra på ett auktoritärt sätt, och att faktiskt göra det på riktigt. Utan att det är planerat, utan det är spontant så vi fungerar. Då är frågan hur vi ska kunna bryta med det mönstret, och hur vi ska kunna socialisera och kollektivera vårt sätt att bygga samhället.

AMERICA VERA ZAVALA: Finns det något sätt att återta detta med el och vatten, och en mängd olika delar av den service som privatiserats? Finns det några möjligheter att ta tillbaka det? Att gå längre, än att enbart låta bli att betala för det, den här omedelbara kampen du talat om?

NEKA: Det finns många kamrater som till exempel vet hur man kopplar in sig på de här nätverken. Det kan väl kallas att vi har återtagit, på det sättet då, tagit tillbaka. Vad vi försöker göra är att organisera oss i de folkliga kvarteren, och när polisen eller gendarmerna kommer för att stänga av elen, så hindrar vi dem att komma fram till mätaren. Det har vi lyckats med. Vi har försökt med alla olika sätt. I början av rörelsen hade vi demonstrationsmarscher mot företagen och sa att vi behövde en särskild tariff, för vi inte kunde betala enligt deras taxor. En del visste ju att det aldrig skulle bli på det sättet. Företagen har ju ingen lust att göra förluster för att vi inte kan betala. De vill ju tjäna pengar på vår bekostnad så klart. Men efter vi försökt göra det med en kollektiv rörelse, fick vi en bekräftelse på att de kapitalistiska företagen bara arbetar utifrån ett egenintresse och att det inte handlar om folks behov. Vi höll på med det här under ett år och demonstrerade och marscherade och så vidare. Till slut fick vi vara med i diskussioner. Vi tog upp det här och sa att vi får ta det här i egna händer och försvara oss med vad vi kan. Så såg det ut. De flesta som lever i Solana i de här bostadsområdena lever under dessa förhållanden. Regeringen har tagit ett steg framåt på det här området. På andra ställen, till exempel i själva Buenos Aires, har man försökt göra vissa erfarenheter på området. Nu är det mer kontroll och mer förtryck som gäller. Det är väl det här sättet man kan ta tillbaka på tycker jag.

AMERICA VERA ZAVALA: Jag har en eller ett par sista frågor. När du hör till exempel om Belém, som är så intressant tycker jag. Att man kan komma in i kommunen och börja försöka att förvalta en kommun, och inte bara ett bostadsområde. Hur ser du på det? Skulle det vara möjligt för er?

NEKA: Det vi hört från Belém är något jag gillar skarpt. Det är väldigt annorlunda det vi har i Argentina. Processen i Brasilien är intressant i hela Latinamerika och hela världen för övrigt. Och det vi ser i Venezuela till exempel. Vi beundrar verkligen det som sker i de länderna, och det som sker i Kuba också,

utöver det man kan kritisera på Kuba naturligtvis. Det här är verkligen motståndshärdar som vi måste försvara. Som är väldigt viktiga.

När det gäller vår konkreta verklighet i Argentina är det omöjligt att tänka sig att genomföra något sådant. Där är vi zapatistiska kan man säga. Vi säger att vi tror på en värld där många världar ryms, och det är just den mångfalden man talar om. Om vi inte försöker bilda nätverk mellan de mångfaldiga rörelserna tror jag vi försvagas inför monstrets framfart, som vi alla drabbas av. Demokrati enligt Belém modellen, är möjligt för dem men det är inte möjligt för oss.

Vi talar om direkta aktioner och demokrati i den formen. Vi väljer att ta tillbaka service och vi väljer att ta tillbaka jord eller en övergiven fabrik. Det är den praktiska verkligheten för oss. Samordningen med andra som har andra typer av erfarenheter, är ett sätt jag tror vi kan gå framåt på. Jag kan inte se att vi kan gå fram i kampen på samma sätt som man gör i till exempel ursprungsbefolkningen, bland Mapuches till exempel. Men vi kan försvara varandra gemensamt, i vår mångfald. Jag tycker det är utmaningarna vi står inför idag. Hur vi ska utforma det här. Vi ser en mängd olika rörelser i världen, där man tar upp detta med självständighet, självförvaltning. Det är en verklig debatt vi måste ta oss an. Det berör oss alla. Hur mycket man än bygger upp i Belém, en kommunstyrelse och styresformer, så måste man ändå vara med i den debatten, för det har att göra med en mängd andra kamp rörelser som finns.